

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania I. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

o wysokość świadczenia,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21 lutego 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącej na rzecz organu rentowego kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 21 lutego 2019 r., oddalił apelację I.K. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 28 czerwca 2018 r., mocą którego oddalono jej odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 17 listopada 2017 r. przyznającej wnioskodawczyni emeryturę i ustalającej jej wysokość.

W sprawie ustalono, że odwołująca się urodziła w 1956 r. a w październiku 2006 r. pozwany ustalił jej wartość kapitału początkowego, ograniczając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru do 250%. W 2011 r. odwołująca się złożyła wniosek o przyznanie emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach i pozwany takie świadczenie przyznał. Podstawę obliczenia emerytury stanowił

art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53, dalej ustawa emerytalna). Po przyznaniu emerytury wnioskodawczyni kontynuowała zatrudnienie a stosunek pracy uległ rozwiązaniu w dniu 31 sierpnia 2017 r. Następnie pozwany zawiadomił ubezpieczoną, że dokona rozliczenia jej świadczenia w związku z przychodem uzyskanym ze stosunku pracy za lata 2011-2013 r., co skutkowało wpłatą na rzecz organu rentowego odpowiednich sum pieniężnych.

W latach 2014 – 2017 odwołująca się składała wnioski o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem zatrudnienia kontynuowanego po przyznaniu świadczenia i pozwany dokonał stosownych operacji przeliczeniowych. Ostatecznie odwołująca się złożyła wniosek o przyznanie emerytury z uwagi na ukończenie powszechnego wieku emerytalnego.

W ocenie Sądu Okręgowego, zaskarżona decyzja jest prawidłowa, bowiem uwzględnia wszelkie składki zgromadzone na koncie emerytalnym ubezpieczonej (po korekcie wyjaśnionej w pismach) oraz uwzględnia waloryzację składek. Sąd uznał także za prawidłowe pomniejszenie podstawy należnej emerytury w oparciu o art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, gdyż należności wypłacone w ramach emerytury wcześniejszej ulegają uwzględnieniu w ramach emerytury przyznanej z tytułu powszechnego wieku emerytalnego. W ramach tych operacji nie mają znaczenia dobrowolne wpłaty ubezpieczonej z uwagi na treści art. 103-105 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, odwołując się do art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Dalej przyjął, że dana regulacja ma zastosowanie do wszystkich osób pobierających wcześniejszą emeryturę, które prawo do kolejnej emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, uzyskały po dniu 31 grudnia 2012 r. Natomiast zgodnie z art. 100 ustawy emerytalnej prawo do świadczenia przysługuje w dacie spełnienia wszystkich przesłanek, to jednak określenie wysokości świadczenia jest związane z datą złożenia wniosku o nie. Zatem skoro w styczniu 2013 r. weszły w życie nowe przepisy (w tym art. 25 ust. 1b), to do ustalenia wysokości świadczeń miał on już zastosowanie (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 listopada 2017 r., III AUa (...)). Sąd odwoławczy zwrócił uwagę na obowiązek rozróżnienia pobierania emerytury

wcześniejszej oraz emerytury z tytułu powszechnego wieku emerytalnego. Dlatego złożenie wniosku o to ostatnie świadczenie winno być oceniane z punktu widzenia obowiązujących przepisów prawa w danym momencie. Ostatecznie Sąd Apelacyjny orzekł w myśl art. 385 k.p.c.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł pełnomocnik odwołującej się, zaskarżając go w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego, to jest: czy w przypadku kobiety urodzonej w 1956 r. zachodzi podstawa do obniżenia wysokości podstawy wymiaru emerytury w wieku powszechnym o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych czy też w stosunku do tej osoby brak jest podstaw do obniżenia wysokości podstawy wymiaru emerytury o kwotę pobranych emerytur wcześniejszych? Nadto istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów tj. art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej w odniesieniu do kobiety urodzonej w 1956 r., w zakresie w jakim przepis ten ma stanowić podstawę lub też nie stanowić podstawy do obniżenia podstawy wymiaru emerytury w wieku powszechnym o sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący w alternatywie przedstawił – jego zdaniem – dwie podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Z założenia nie jest to wadliwe, o ile dotyczą odrębnych sytuacji i problemów prawnych. Tymczasem skarżący jeden problem ogniskuje w dwóch wzajemnie wykluczających się strefach, to jest albo kwestia możliwości obniżenia podstawy wymiaru emerytury o sumę pobranych kwot emerytur wcześniejszych stanowi nowe, dotychczas nierozpoznane istotne zagadnienie prawne (to znaczy nie ma na tym tle wypowiedzi Sądu Najwyższego), albo mamy liczne stanowiska w tej kwestii, lecz one są rozbieżne i wymagane jest ujednolicenie judykatury. Z tego względu *a priori* jedna z podstaw przedsądu jest wadliwa.

W każdym zaś wypadku należy zauważyć, że obecnie na tym tle nie zachodzi żadna z prezentowanych podstaw, bowiem wątpliwości związane ze

stosowaniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej wyjaśnia uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2019 r., III UZP 5/19 (LEX nr 2744419), zgodnie z którą przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej ma zastosowanie do urodzonej w 1952 r. ubezpieczonej, która od 2008 r. pobierała wcześniejszą emeryturę, warunki uprawniające do przyznania emerytury z powszechnego wieku emerytalnego spełniła w 2012 r., a wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego złożyła w 2016 r. O ile powołana uchwała dotyczy osoby urodzonej w innej dacie, o tyle mechanizm obliczenia wysokości emerytury jest zbieżny, przy czym w danej sprawie wniosek o emeryturę z tytułu powszechnego wieku emerytalnego został złożony w 2017 r., a więc już po wejściu w życie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Istotne pozostają jednak pisemne motywy tej uchwały, a mianowicie konieczność reinterpretacji art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., P 20/16 (OTK-A z 2019 r., poz. 11). W omawianym wyroku (P 20/16) Trybunał stwierdził, że w związku z rozumieniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej nadanym przez Sąd Najwyższy (III UZP 6/17) można wyodrębnić trzy grupy ubezpieczonych urodzonych w latach 1949-1968. Pierwsza grupa obejmuje osoby, które przeszły na wcześniejszą emeryturę w wieku 55 lat i uzyskały powszechny wiek emerytalny do końca 2012 r. oraz złożyły wniosek o ustalenie emerytury przed 1 stycznia 2013 r. Drugą grupę stanowią osoby, które przeszły na wcześniejszą emeryturę i uzyskały powszechny wiek emerytalny przed końcem 2012 r., lecz z wnioskiem o ustalenie emerytury wystąpiły dopiero po 1 stycznia 2013 r. Trzecia grupa to osoby, które pobierały wcześniejszą emeryturę, ale powszechny wiek emerytalny uzyskały po 1 stycznia 2013 r. i po tym terminie wystąpiły z wnioskiem o ustalenie emerytury. Finalnie Sąd Najwyższy, w składzie powiększonym, uznał, że istnieją ważne względy aksjologiczne przeciwne temu, aby uwzględniać całą zewidencjonowaną na koncie ubezpieczonego kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne, mimo że ich część została już „spożytkowana” na wypłatę świadczeń sprzed dnia nabycia *in concreto* prawa do emerytury z art. 2 ustawy emerytalnej. W rezultacie odliczenie od podstawy wymiaru emerytury powszechnej kwot pobranych uprzednio świadczeń emerytalnych jest rozwiązaniem sprawiedliwym.

W motywach wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2017 r., II UK 381/16 (LEX nr 2376896) trafnie zauważono, że skorzystanie z przywileju przejścia i pobrania wcześniejszych emerytur na podstawie przepisów szczególnych dotyczących emerytur dla niektórych ubezpieczonych, uzasadnia i proporcjonalnie usprawiedliwia pomniejszenie podstawy wymiaru emerytury ustalonej na podstawie art. 24 ust. 1 i następnych ustawy emerytalnej o sumy poprzednio pobranych wcześniejszych emerytur, przy zastosowaniu mechanizmu ustalania wysokości świadczeń emerytalnych w zależności od proporcjonalnego prognozowanego „średniego trwania życia” osoby uprawnionej, ponieważ osobom uprawnionym do takich samych rodzajowo świadczeń powinna przysługiwać emerytura ustalana według takich samych (równych) zasad obliczania jej wysokości bez względu na datę złożenia wniosku emerytalnego.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach procesu orzeczono w myśl art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.